

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANÍTÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANÍTÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajonos:

Felelős szerkesztő:

A »NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.«

STEINER ISTVÁN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit-soronként 10 kral szanittatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. k. gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek**, reclamatiók sat. Weiszmann testvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferenc-József-tér 8. sz.); **tagsági díjak** az egylet pénztárnokához, Senyei Ferenc úrhoz (IX. ker. Soroksári-utca 32. szám) küldendők.

A magyar nyelv és a népiskola.

Kuruc-e vagy labanc? ezt kérdezték hajdan harcias apáink. Mi békés unokák kard helyett a haladás eszközt forgatva kezünkben, azt akarjuk tudni: orthologus-e vagy neologus? E két utóbbi szó, csaknem oly vihart keltett nyelvtudományunkban, mint ama másik kettő politikai életünkben. Ennyi közöttük a hasonlatosság. — Különbség: hajdanában minden ember tudta, hogy ő tulajdonképen melyik párthoz tartozik: kuruc-e vagy labanc, tisztában volt teendőjével: ütni ellenfelét; ma a legtöbben maguk sem tudják, hogy orthologusok-e ők vagy neologusok, hanem beszélnek és írnak úgy, minha tudomásával sem bírnának ama mozgalomnak, mely jobbainkat foglalkoztatja.

Ha igaz az, hogy »nyelvében él a nemzet«, akkor az a se hideg se meleg magatartás bűn a nemzet ellen. Hibáinkat az ilyféle mondásokkal: »nem kísérhetek minden civódást figyelemmel«, nem takargathatjuk; mert az oly mozgalmat, melyben egyrésről Hunfalvy, Budenz, Brassay, Szarvas G., Simonyi Zs., másrésről Ballagi Mór, Gyulai P. lépnek sorompóba. józan észszel alig nevezhetjük civódásnak.

A mozgalom fontosságát tehát be kell ismernünk. E beismerés szabja meg teendőnket: állást kell foglalnunk! Orthologus, vagy neologus; de egyik párthoz tartoznunk kell. Középút nincs. A háboru élet-halálra foly. Melyik lesz a győztes? Könnyű kitalálni: az, melynek zászlajára e szó van írva: igazság. Állásfoglalásunknál tehát tekintsük meg a zászlókat.

E kötelesség teljesítése alól mi néptanítók legkevésbé vonhatjuk ki magunkat; mert mi vagyunk első sorban arra hivatva, hogy a felde-rített igazságnak a nemzet nagy tömege, a nép között, érvényt sze-rezzünk. Ezenfelül igen megkönnyíthetjük a közép- és felső iskolák te-n-dőit. Még egy ok. A nemzet ránk bízta más nemzetiségű polgártársaink

magyarosítását. Kivánatos dolog, hogy midőn őket nyelvünkön beszélni tanítjuk, ne sajátítottunk el velők oly szokat, melyeket, mint nyelvünk szellemével és törvényeivel ellenkezőket, később másokkal kelljen pótolniok.

Nekünk a mozgalomban részt kell vennünk. Addig nem szabad várunk, míg az egyik fél tökéletesen megsemmisítve leteszi fegyvereit; mint közkatonáknak siettetnünk kell a végső győzelem bekövetkezéséért, addig pedig biztositanunk kell az eddigi győzelmek gyümölcseit.

Aki e mozgalmat keletkezése óta figyelemmel kíséri, nyugodt lelkiismerettel áll az orthologusok zászlója alá, mert biztos abban, hogy az igazság e részen van. — Az orthologia makacs vivás után foglalt el minden talpalattnyi tért a neologiától, küzdelmeinek hatása nagyon meglátszik az egész irodalmon; miként a vihar, megtisztította a levegőt, eltakarítva sok ártalmas miazmát.

Az eddig kivívott győzelmek bizonyítják, hogy mily nagy az igazság ereje. A küzdelem lefolyása világosan bebizonyítja, hogy az igazság feltétlenül az orthologusok részén van. A neologusok — talán érezve, hogy veszett ügyet védelmeznek — kurjantgatásaikkal — mint Szarvas G. kissé durván, de találóan mondja — akartak győzni az okok felett, s midőn belátták, hogy ma már az ilyen munka háladatlan foglalkozás, meghúzták magokat s elhallgattak. Hja! manapság már a »fustély« meg a »bikacsők« egymagukban nem sokat érnek bizonyító okok nélkül! Bizonyító okokkal, az már más! Tanu rá Irmei Ferenc.

Mindazt, amit eddig a orthologia helyesnek, jónak állított és bizonyított, bevihetjük, be kell vinnünk a népiskolába. Ha addig várunk, míg a neologusok az utolsó sarokból is kiszorúlnak, nagy kárt teszünk a jó ügynek, mert szabad növést engedünk a gyomnak.

Azt mondják, teljes lehetetlenség némely, a Nyelvörök által rosznak tartott szót, mással pótolni, vagy helyettesíteni, annyira el vannak terjedve. Lehet biz azt, csak akarni kell! I d é n y e már csak vagy két lapnak van, t a n o d á i n k helyét iskolák váltották fel, a j á r d á t kevesebben tapossák, mint az előtt, d a l á r d á i n k énekarokká lesznek, t a n o n c a i n k inasokká degredáltattak, k é p e z d é i n k megritkultak, k é p e z d é s z e i n k képzőintézeti növendékekké, vagy tanítójelöltekké civilizálódtak stb.

T a n á r a i n k azonban maradtak tanároknak. Ők a legszilárdabbak, őket nem lehet egy könnyen lúddá tenni. Hogy is hagynák a rangjukat, még megtörténhetnék rajtok az a szerencsétlenség, hogy ha t a n í t ó k k á lennének, a népiskolai tanítókkal tévesztenék össze őket. Ne féljenek t. professor urak, nem lesz semmi baj. Aki önökkel beszél, tudja, hogy önök g y m n a s i u m i t a n í t ó k. Ha úrnak önöknek, akkor is odateszik e jelzőt. Vagy talán az a baj, hogy »tanár úr« helyett »tanító úrnak« fogják a gyermekek titulálni, akár egy falusi iskolamestert? Ez se ejtse önöket kétségbe. Ezen a bajon is lehet segíteni. Legyen az önök megszólítása ilyen »tekintetes tanító úr.« Falusi tanító ilyen nem igényel. Így a nyelv törvényeinek is elég lesz téve, önök sem lesznek megkárosítva, a tanári rang épségen marad. — Mi, iskolamesterek, ígérjük, hogy mindig n é p t a n í t ó k maradunk, nehogy önökkel téveszsenek össze bennünket.

hogy
jokbó
sem l
nősen
u r a
hogy
mond
kek u
őket
hogy

oly k
mínde

kezza
igazs

ink e
növé
csak

igaz,
kell
időjá
sen a
túlzá
erő t
taiak
lően
tárait
ha a
hajla
inkát

mínde
lyet a

Ugyanezt ajánljuk a polg. isk. tanító uraknak is.

Önök se restelljék a tanító címet, tudja azt a világ ugy is, hogy önök nem néptanítók. A régi öregek semmit sem veszítettek rangjokból, a miért ezt írták nevök után: »ny. r. egyetemi tanító«; önöknek sem lesz semmi bajuk. — Sajnos, közöttünk is vannak olyanok, különösen az úgynevezett főleemi tanítók, kik szintén felesaptak tanáruraknak. Mondjanak le t. kollégák erről a »rang«-ról, higgyék meg, hogy önök nevésegeesebbek ezzel a titulussal, mint a professorok. Azt mondják önök, mindenféle rendű és rangú tanárok, hogy a gyermekek úgy megszokták az ily titulálást a szülőkkal együtt, hogy nem lehet őket róla leszoktatni. Higgyék el hogy lehet. Tiltsák meg csak, fogadom, hogy 5 év alatt nem lesz egy tanár sem Magyarországon.

E szót azért hoztam fel, mert tapasztalás szerént ez az, melytől oly keservesen esik még az orthologusoknak is a megválás. Különben minden neologiai gombát ilyenformán lehet ártalmatlanná tenni.

Tanító társaim pedig, kik az igazságot hivatvák terjeszteni, sorakozzanak tehát az általam érintett nyelvtudományi mozgalomban s az igazság zászlója alá.

Éljen az orthologia, éljen a tanító!*)

Gencsi J.

A házi nevelésről a gyermek hatéves koráig.

(Folytatás.)

Gondoljuk meg csak, mennyire vétkezünk gyermekeink, kivált fiaink ellen, ha őket elkényeztetjük; hogy teljesíthesse az ilyen üvegházi növény a többek közül pl. a katonai szolgálatot, ha az a legjobb esetben csak egy évre terjed is.

A következő sorokban a test edzéséről kívánunk szólni. Ha igaz, hogy csak ép testben lakhatik ép lélek, úgy idejekorán törekednünk kell a különben szabályosan fejlődött test edzésére, hogy az a rendkívüli időjárásnak is ellenállhasson. A test edzése a régi görög népeknél, különösen a spártaiaknál, a nevelés egyik főcélja volt. Ambár annak alkalmazásában túlzásba estek, mégis alig van a mai korban, oly nép, melyet szépség és erő tekintetében azzal össze lehetne hasonlítani. Ha nem is akarunk spártaiakat nevelni, mégis nagyon szükséges, hogy ezen fejezet tartalmát kellően figyelembe vegyük. Az okosság és mértékletesség hátlórait könnyen áthághatjuk, és itt is, ha a test természetét nem kutatjuk, ha a határozó körülményekre, a tanuló korára, egyéni tulajdonságaira, éghajlatra, életmódra tekintettel nem vagyunk megtörténhetik, hogy a testet inkább gyöngítjük mint edzzük.

A megédzés lassan, fokozatosan történjék. A nevelő legyen tekin-

*) Dieséretére legyen mondva egyik főv. tanítónőképző intézetünknek, hogy ott mindenki tanító-nak nevezi magát, noha a legtöbb joggal viselhetné azt az »árt«, amelyet a diploma ugyan reá szab, de ő nem adja a »t a n t« az »á r«-ért!
Szerk.

tettel a növendék eddigi életmódjára és előbbeni neveltetésére. A test edzése a kis gyermeknél mosdással és fürdészel kezdődik.

Az első években a gyermeket naponként, későbbben pedig hetenként egyszer-kétszer kellene füröszteni. A víz kezdetben meleg legyen és csak fokozatosan történjék az átmenet a hidegre. A hideg vizet azonban — főleg ha azt kútból meritjük — néhány órán át a szabad levegőn kell hagynunk.

A fürdőszoza hőmérséklete a víz hőfokának feleljen meg. Az ágy-nemű gyakori váltása kísérje a fürdést. A dörzsölés fokozza a bőr tevékenységét az által, hogy likaesait tisztán tartja s annál fogva igen jótékony hatással van a gyermek egészségére és sok bajtól és betegségtől óvja meg azt.

A hideg vízzel való mosás végre megóv a napról-napra sűrűbben jelentkező torokbajok ellen is, nélkülözhetővé teszi a nyaknak — különben is kellemetlen — begöngyölését, jótékonyan hat a lélekzöszervekre, nyálhártyákra stb. stb.

A gyermekeknek a meleg nyakkendő — shawl — viselését kezdettől fogva meg kellene tiltani.

Az edzéssel szoros összefüggésben állanak a mozgás és az izomgyakorlatok. — Már előbb röviden szó volt már a mozgásról és a hely szűke ennek bővebb tárgyalását nem engedi. Ezen szakaszt egy hírneves pädagogus, Dr. R i e c k e mondásával kívánjuk befejezni, mely dióhéjban magában foglalja mind azt, mit az edzés követel és elérni törekszik. Szavai a következők: »Ha a gyermeket testi szervezetének figyelembe vétele mellett fokozatosan kedvezőtlen időjárások elviselésére szoktatjuk, ha a kedvezőtlen időjárás ellen védő ruházatot a legszükségesebbekre szorítjuk, a gyermek erejét túlságosan nem kíméljük, ha természetéből folyó érzékenységét a légkör befolyásai iránt túlságos kímélés által nem fokozzuk, úgy szükségképen fokozódik a test életereje és ellenállási képessége a külső befolyások ellen. A káros behatások összege az által csökken, és a külvilág fölötti uralom nagyobbodik. A csecsemőkorbán az edzés abban áll, hogy a gyermeket bármely időjárásban a szabadba viszzük, valamint, hogy a mosdáshoz, kezdettől fogva csak hideg vizet használunk. Természetesen a különben való bánásmód is ennek megfelelő legyen. Toll-párnákkal tömött ágyat, prémes sapkát, túlságos meleg szobát stb. kerülni fog általában nem csak az edzés barátja, hanem mindenki, a ki gyermekét egészségben kívánja megtartani.«

Főbb vonásokban eseteltük és kiemeltük azon mozzanatokat, melyek a testi nevelésnél figyelembe veendőek; a következő részben a gyermek szellemi neveléséről kívánunk szólni oly terjedelemben, a milyenben azt egy értekezés kerete megengedi.

Ki vezet, ki vezesse a gyermek első szellemi nevelését? »A gyermek első nevelőintézete a szülői ház, a család. A szülői ház, a gyermekszoba veti meg az élet és az óhajítások alapját, és azon benyomások, melyeket a zsenge, fogékony gyermeki lélek itten nyer, nagy befolyással vannak a gyermek életére. A lakószoba határozza meg az ifjuság későbbi boldogságát avagy bánatát.«

Kurz Sámuel.

(Folyt. köv.)

Egy elnöki nyilatkozat.

Hogy Göbel János György úr privatissime mit beszél és mint gondolkozik, ahhoz semmi közünk; de hogy ő, mint a »Fehérmegyei Tantestület« elnöke mit beszél egy tekintélyes testület előtt, azt már kettős okból keli szóra méltatnunk: 1) mert velünk is foglalkozott a nevezett testület utolsó közgyűlésén; 2) mert olyasmit mond a tanitóság szabadelyűbb részéről, ami nem áll.

Az előtt meg szokott tisztelni bennünket évi jelentéseivel, melyeket az egylet költségén mindig kinyomat, ez idén nem tette, ami nagy kár volt, mert mi épen érdekllett felek volnánk. No de hozzájutottunk azért véletlenül; — épen úgy, mint ahhoz a bizonyos tanfelügyelői átirathoz, melyről első énekünk szól.

Mi annak idején egy kis »vegyes«-ben megemlítettük, hogy egyik képviselő nem annak rendje és módja, — azaz nem a miniszteri rendelet értelmében lett megválasztva, s hogy egyik-másik tanfelügyelő beleavatkozott a dologba. Később — mert provokáltattunk — meg is mondtuk kik azok. Ekkor Göbel J. Gy. úr nevét sem kerülhettük ki.

Szükségét érezte ő annak, hogy megválasztásának módját a gyűlés előtt szépségessé és legálissá tegye, miközben bennünket, kik az ügyet szellőztettük, különféle bókokkal illet, melyeket ezúttal tisztelettel visszaadunk neki; tűzze a keresztje mellé — érdemül.

Az ügyre nézve, röviden ismételve, a következő mondanivalónk van.

1) A miniszter úr az egyleteket hívta meg, nem az egylet »központi bizottságát«, mely Göbel urat felküldte. A min. úr azt mondta, hogy az »egyleteket« értesítse a tanfelügyelő az ő szándékáról és az egyletekkel közölje az utasítást. A tanfelügyelő tehát Göbel J. György urat, mint elnököt, tartozott volna értesíteni, Göbel J. Gy. úr pedig, mint elnök, az egyletet értesítette volna, és pedig, mint szokás, a közgyűlésen. E helyett a tanfelügyelő és nem Göbel J. György értesítette a »központi bizottságot« és nem az egyletet. — Ha már G. J. Gy. úr közgyűlést nem hívhatott össze (noha az összes egyletek megtehették ezt), úgy G. J. Gy. úrnak, mint elnöknek, kellett volna azt a famozus átiratot a járás körökhez intézni, melyre annak idején hivatkoztunk, nem pedig a tanfelügyelőnek. Így tették ezt mindenütt, ahol a min. rendeletét megértették; ahol az egyl. elnök tudja, hogy mi az elnök tiszte, ahol a tanfelügyelő nem tett többet, mint a mire a miniszter úr utasította és — ahol nem kellett attól félni, hogy az egylet julius vagy augusztusban tán megdönthetné azt, amit a »központi bizottság« már márciusban határozott.

Mintogy Fejérmegyében a dolgok nem így, tehát nem a miniszteri rendelet értelmében mentek, azért mondtuk és mondjuk ma is, hogy nem helyes volt sem a tanfelügyelő eljárása, sem az egész választási história. — Nincs hát joga minket vádolni a közgyűlés előtt, kik, a midőn felszólalánk, azon ritka helyzetben voltunk, hogy egy miniszteri rendeletet védhetünk.

2) Sokkal fontosabb a másik dolog, amit G. J. Gy. úr azokról

mond, akik nem mindent fogadnak el szentnek, ami felülről jő. Ezekről szóról-szóra ezeket mondja: »Volt és van u. i. m. t. közgyűlés, tanítószánk kebelében egy párt, mely a közoktatási kormányban kormányt akarna képezni; megbírálni mindent, ami felülről jő, quasi előszabni azt, mit fent tegyenek.« »Veszélyes« nek mondja e párt törekvését. »Elkeserítik« a kormányt. »Jogokat követelnek, melyeket a törvényhozás meg nem adott. Ez »a magas kormány intézkedései ellen dulakodó párt, kik a jó barátok leple alatt magukat feltűntetni kívánják, s kik ha nem lesznek méltányosabbak, mérsékeltebbek, bölcsőbbek, úgy elveszítjük az utat, melyet a magyar kormány atyailag kijelölt, stb. stb.«

Hát erre nézve egyszerűen az a mondanivalónk, hogy G. J. Gy. úr alapos és teljes tévedésben méltóztatik lenni, s ennél fogva — hajlandók vagyunk feltenni, hogy tudtán kívül, vagy tudatlanságból, egy nagy valótlansággal traktálta a jó fejérmegyeieket.

Mert olyan párt, melyről szólni méltóztatott, Magyarországon nincs, Csak olyan emberek agyában ijesztget e rém, kik lágyeszű- és lágy-szívűségüknél fogva minden megjegyzést, mit valaki följobbvalójának intézkedéseivel szemben tesz, »dulakodásnak« s isten tudja még minek neveznek. — A magyar tanítószánk sokkal jobban tudja tisztelni a törvényt és a kormányt, habár annak egyik-másik intézkedését nem helyesli is, — semhogy egy G. J. Gy. úrnak joga volna annak egy nagy részét olyan váddal illetni, mint a minővel illeti. — Aki »j o g k ö v e t e l é s n e k« bélyegzi azt, a mikor az ember egyesülést, testületi szellemet, tisztos munkakört kér, amit a törvényhozás nemhogy megtagadott volna, de sőt követel, azzal szemben nehéz lesz elhítenni, hogy e dologban is keveset nyertünk azon rendelet által, melyről egy kormányi tanférfiú egy egész cikksorozatban mondja el mind azt — a m i n i n c s a r e n d e l e t b e n ; de a minek benn kellene lennie; ami tehát minden veszély nélkül bennfoglaltathatott volna.

Az »ellenzéki« vezetők pedig ilyen higgadt hangulaton voltak bátrak G. J. Gy. úr engedelmével szólni: »Kormányunknak az utóbb tett nyilatkozatát örömmel fogadjuk, nagyrabecsüljük, mert attól az ország tanügyére sok jót várunk. Legyen meggyőződve a kormány, hogy a »népnevelő« címre méltók akarunk lenni; állam ellenes dolgokat nem akarunk, nemzetelleges törekvések szolgálatába nem fogunk állani soha; előttünk első szentség a hazánk.«

Tessék ezzel összehasonlítani azokat a frázisokat, melyekkel G. J. Gy. jónak látta azt a »pártot« garnierozni.

A magyar tanítószánk sokkal jobban tudja tisztetben tartani kormányát, mint maga a — hogy egy német paedagogiai lappal beszéljünk — derimmer schmiegun d b i e g s a m m e J. G. G ö b e l, mert a helyett, hogy »dulakodott« volna, bement az országos gyűlésre s ott oly higgadtan viselte magát, hogy kiki tisztelettel szolt róla, csak G. J. Gy. úr nem. Igaz, hogy megmondta ott is, hogy mi a nézete: mert volt és van a magyar tanítószágnak nézete; mig G. J. Gy. úrnak nincs. S ha valakinek van véleménye, s azt el is m e r i mondani, az nem »kormányozni akarás«. »quasi a teendők előszabása«, az nem »dulakodás«, hanem sokkal tisztesebb s z o l g á l a t t é t e l, mint az, ha valaki itélet

nélkül fogad mindent, csupán azért, mert az annyiszor emlegetett »atyai gondolkozásu magas kormánytól« jó. Az ilyen nézetű embereket az igazi karakterek eszközül is csak megvetéssel szokták fogadni s fölhasználni.

Azok, kik »meghírálták« azt ami felülről jó, nem tettek egyebet, mint éltek azon joggal, a melylyel a művelt társadalom felruházott minden e s z e s lényt, s még senkinek sem jutott eszébe bünt látni abban, ha valaki a tényeket, körülményeket, rendeleteket sat. kritikával fogadja, csak G. J. Gy. úrnak; ellenben van egy igen drasztikus, de itt nem reprodukálható szójárás az olyan emberek jellemzésére, akik kritika nélkül elfogadnak mindent, — csak azért mert felülről jó.

Azok, kik a »tanítók barátjainak leple alatt« szóltak és sólnak, nem szóltak mást, mint hogy az orsz. tan. gyűlés nem pótolja a »szövetség« s hogy ama mellett emerről le nem mondanak; s hogy a tanítóktól sem lehet megtagadni azt, ami meg van engedve a túzoltóknak, dalároknak, iparosoknak, vörös kereszt-egyletnek sat. sat.

Feleletünket ismét egy »ellenzéki« vezér szavaiból vehetjük, vegye ki magának G. J. Gy. úr a maga részét: »Végül még azt nyilatkoztatjuk ki, hogy a legforróbb óhajításunk az első országos testületi közgyűlést megnyugtató eredménnyel végezni. Azt óhajítjuk, hogy a tanítóság teljes bizalmat nyerjen a kormány iránt s a kormány méltóztatnék a mi igényeinket is figyelembe venni s nem hallgatni azon urakra, kik mindent nagyra szeretnek felfújni és szüntelen vádolólag lépnek fel a tanítóság ellen. Kérjük a mi elleneseinket, uralkodjanak önmagukon, ne magyarázzák félre jó törekvéseinket.«

Ezekből láthatja a fehérmezei tantestület, mennyire helytelenül ítél, mennyire valótlanúságot mondott nekik G. J. Gy. úr.

A miniszter urat is védelmébe veszi G. J. Gy. úr; de egy cseppet sem több szerencsével, mint az a valaki, aki azt mondta: hogy a miniszter azért nem merte összehívni az orsz. tan. gyűlést 12 év óta, mert félt egy pár iskolamester oppositójától. Göbel J. Gy. úr pedig azt mondja: hogy az oppositio oda tereli a tanügyi kormányt, hogy majd »számunkra nem a szabadság, hanem a kényszerhelyzet terem«, azaz »hogy elveszítjük azt a tért, a melyen oly atyailag kijelelte, hogy haladjunk.

Ilyen kicsinyes fölfogás államférfiakról csak egy nagyon kicsiny lélekben lakhatik.

Egy miniszter, vagy az ő tanácsosai, majd nekiállnak truccolni, ujjat húzni, mint a makrancos iskolás.

No nagyon megtisztelve érzendik magukat azok ott fenn, ha megtudják, mennyi bölcsességet és karaktert föltételez róluk G. J. Gy. úr. — I g a z á n m a g a s fölfogás.

Az egész mű külön bírálata már megjelent az aradi »Általános Tanügyi Közlöny« ben, mely laptársunk szerencsés volt a munkát megkapni. Minthogy minékünk be nem küldetett, nincs is bírálói jogunk. Átvesszük azonban t. tagtársunk utólagos jóváhagyásának reményében az ismertetést, mert akarjuk, hogy ne csak a mi ítéletünk után ismerjék meg G. J. Gy. urat. Egy, ugy látszik jól tájékozott fejrmezei tanító, a kitől a bírálatot eredőnek gondoljuk, ezeket írja:

»A fehérmegyei tantestület életéből. Szerkesztette Göbel János György tantestületi elnök, stb. 1881. Székesfehérvárott, nyomtatott a »Vörösmarty« könyvnyomdában. 33 lap.«

Az előttünk fekvő füzet az ez évi nagygyűlésen tartott beszédek tartalmazza. Az első beszéd »Elnöki megnyitó beszéd« az 1881. szeptbr. 15-én tartott nagygyűlésen. E megnyitó beszédben mindent találunk, csak eszméket nem.

Általános frázisokkal kezdi és korholással végzi. Az elnöki megnyitó beszéd szerint a t. kartársak nem igen feleltek meg a hozzájuk kötött várakozásnak; nem tett mindegyik annyit, mennyit ideje, ereje és tehetségénél fogva tehetett volna; azt mondja továbbá, hogy gyümölcsöt várni ott, hova mit sem vetettünk, nem lehet; nagy dolgokat kívánni, hol úgyszólván csak egyesek, csak kevesen küzdenek, lehetetlenség.*) »Mig az eszmék harcába higgadt nyugalmat és érvgazdagságot nem hozunk, — míg a véleménykü lönséget tisztos módon s alakban nem tudjuk érvényesíteni; addig a tantestületi intézmény haszna nem lehet kézzel fogható.«

A t. elnök úr panaszkodik továbbá, hogy a kartársak közül az utolsó 2 év alatt csak 2 találkozott, ki önkényt jelentkezett felolvasni. Ezen munkakedvetlenséget ne tessék Göbel úr a kartársaknak bűnül vagy hátrányul felelni, mert ott, hol az elnök az együletet személyével u g y a n a z o n í t j a, ott a kartársaknak elmegy a kedvök dolgozni. Együletért és nem elnökért dolgozunk. Már valami 4 éve, hogy Göbel az egyület összes működését saját szájaize szerint »nyomatja ki,« mely nyomtatványok nagyon természetesen csak az elnök nagyhatású beszédeivel és cikkeivel és azoknak 100-ra menő címeivel foglalkoznak. Egyes emberek hiúságáért kár ennyit költeni; különösen akkor, mikor ez mind a többi tanító rovására történik. Azután csak ne volnának e füzetek olyan rossz magyarsággal szerkesztve.

A második beszéd: »Elnöki jelentés az 1881. szept. 14. 15-én tartott VII. nagygyűlésen.« Göbel úr csak haragoskodik. Mindjárt a jelentés elején üt egy nagyot a kartársakon, mondván: »míg egyesek önfeláldozó kitartással igyekeztek tanítótestületünk szellemi hajóját előre vinni,**) egy nagy rész alig vett tudomást azon nemes célok utáni törekvéseiről, melyeket egyesületünk maga elé tűzött.« No, én nem lennék ilyen csúnya együletnek elnöke, a hol »e g y n a g y r é s z« ilyen közönyös magatartással van az egyület iránt. Tessék csak ezen közönyösségnek a lélektani okát is keresni. Alkalmasint megint csak az elnök nagyzásában lesz a hiba.

Az egyület az 1880/1-ik együleti éven át három kérdést tűzött ki pályatételül, u. m. I. Mit tehet a népiskolai tanító a rendes iskolabajlás előmozdításáért? II. Tekintettel új mértékeinkre, indokolt-e a közönséges törtékeknek a tizedes törtéket megelőző tanítása? — s előbbiekre minő suly fektetendő? III. Hogy a néptanítóknak a faiskolák érdemébeni ténykedése célravezető legyen, minő intézkedésekre van a hatóság részéről szükség? (E kérdés szövegezése: monstrum.) Az első tételre két

*) Kár, hogy egészen ki nem mondja G. J. Gy. úr, hogy azok az »egyesek« fejedelmileg szólva »m i« vagyunk. Szerk.

***) Dettó ugyanazon G. J. Gy. úr. Szerk.

pályamunka érkezett be. Pálanyerter lett Sziklay P. Gyula fehérvári tanító. A többi tételre nem érkezett be munka.

Az egyletnek 5 járási köre van, u. m.: a székesfehérvári, moóri, vaáli, adonyi és sárbogárdi járáskör.*)

A járáskörök mind igen szépen dolgoztak, a központiban Gyurtsik Márton, Nyak Jenő és Szepesy Géza tartottak értekezéseket; a moóriban Borsody Ignác, Konecsny Gyula és Varga László; a vaáliban Klaz János, Téplai István és Tillman Ferenc; az adonyiban Hauzer Györgyné, Kocsi-Mayer Gyula, Kosztelnik István. Szűcs István és Wiener Mari és végre a sárbogárdiban Herder Károly, Keck Géza, Magó Károly és Péntek Antal.

Az egyletnek van 48 tiszteleti, 6 alapító, 6 pártoló és 146 r. tagja. A tantestület segélyalap javára rendezett sétahangverseny és bál 760 forintot jövedelmezett, melyből a legnagyobb érdem, a főispánra és a kir. tanfelügyelőre esik.

A harmadik beszéd »Jelentés, illetőleg beszámolás az 1881. aug. hóban tartott első országos tanítógyűlésről.«

Göbel e jelentése csakugyan megfelel az ő főmameluki szereplésének. Émelygős hangon mondja el saját személye viselt dolgait, erősen hangsúlyozván független és bölcs eljárását. Alázatos hangon hivatkozik vagy tiszszer »a magas kormány« rendeleteire, intézkedéseire és eközben »figyelemre méltatja« azon elszomorító tüneményt, hogy az agitáló ellenzékét kevésbé a józan higgadtság és az üdvös reformok bölcs mérlegelése, avagy a lehetőség szem előtt tartása vezette, mint inkább hatalmi kérdéssé tették azon ügyet, mely körül mindnyájunknak egy érzéssel, egy szív- s lélekkel kellene tömörülni.« Hogy lehet gondolkozó embernek ilyen bolondokat összeírni és kimondani?

Hogy mennyire elfogulatlan a mi mameluk Göbelünk, azt az országos tanítógyűlésen hozott határozatok felsorolásából látjuk. Így az Eötvös-alapról nem tud egy szóval sem többet írni, mint hogy »Péterfy úr maga is oda nyilatkozott, hogy az alapot a magas kormány vegye ügykörébe.«

Mindenki meg fog bocsátani, hogy röviden és őszintén elmondtuk véleményünket. Szerettünk volna szépet, jót írni a füzetről; de mást nem lehet belőle kiolvasni, mint azt, hogy a fehérmegyei tantestület elnöke, bár szorgalmas ember, de ambíciójának feláldozza az önállóságot s mint a képviselői ülés tudósításaiból olvastuk, könnyen megijed minden bátor hangtól.

A füzet végén kimutatás van e segélyalap javára rendezett bál jövedelmeiről és kiadásairól. Az eredményt már fönnebb említettük.

É r t e s í t é s.

A »Tornaiskola« t. megrendelőihez. A vezérkönyveket — melyek megjelenését a hangjegyek kiállítása késleltette — már rövid időn szétküldhetjük. — Addig is szíves türelmet kér: Gyergyó-Ditróban 1881. október. 18-án. J ó z s a S á n d o r, polg. isk. tornatanító.

*) Valószínűleg mert nem G. J. Gy. úr volt a közvetlen elnökük.

Szerk.

A Nemzeti Könyvtárból, Aigner Lajosnak a szép vállalatából, ismét megjelent 6 füzet, a 87—92., vagyis az új folyam 7—12. füzete. Ezekben befejeztetik Vajda János összes költeményeinek első kötete (kisebb költemények) és megkezdetik a második kötet (elbeszélő költemények): ezen kívül jön folytatása Beöthy László összes műveinek és Vahot Imre becses emlékiratainak, melyek 2. füzete az eperjesi életből sok igen érdekes részletet tartalmaz. Ismételve ajánljuk t. olvasóink figyelmébe és pártfogásába a szép és olcsó vállalatot. Előfizetés 12 füzetre 3 frt 60.

Egyleti élet.

Jegyzőkönyv, a »Népnevelők budapesti egyesülete« választmányának 1881. okt. 21-én tartott üléséből.

Elnök: Murányi Kálmán, jegyző: Nagy Lajos.

1. Elnök megnyitva az ülést, felolvastatja Tanos Imrének a közgyűléshez intézett levelét, melyben elnöki tisztéről leköszönt. Sajnálattal vétetik tudomásul a legközelebbi közgyűlésnek, mely december 4-én tartatik — tüzetik ki tárgyúl az elnök választás.

2. Neumayer Ede nyomdatulajdonos egyll. lapunk nyomtatását illetőleg ajánlatot tesz, ő hajlandó a lap minden számát 19 frtért ki nyomtatni s minden péntek délután összehajtva az egylet helyiségebe szállítani. — Steiner I. szerkesztő figyelmezteti a választmányt, hogy ennél előnyösebb ajánlatot alig várhat s azért ajánlja, hogy a szerződés Neumayerrel megköttesék. Az egylet által kiadott lap első számát szeretné 4000 példányban 2 ívre terjedve szétküldeni; a költségtöbbletet egy biztosító társulat hirdetése tökéletesen fedezendi. — A választmány Steiner szándékát helyesli és Neumayer ajánlatát elég méltányosnak találja; megbizsa tehát Falvay Antal, Steiner István, Fényei Ferenc és Sántha Lajos tagokat a szerződés pontjainak megállapításával, mely a közgyűlésnek elfogadás végett — bemutatattatik.

3. Pénztárnok jelenti, hogy az egyll. néhány tagja az egyletből való kilépését csak most jelenti be s ennek alapján az első hatodra szóló nyugtát már nem hajlandók beváltani. Ezek ügyében határozza a választmány, hogy jegyző figyelmeztesse őket az alapszabályok 15 §-ára, melybe kilépésük ütközik s hívja fel őket a rendes fizetésre.

4. Pénztárnok jelenti, hogy a jövő választmányi ülésnek be fogja a f. évre szóló költségvetési javaslatot mutatni; ez tudomásul vétetvén, novb. 26-ára választmányi ülés tüzetik ki.

Ezzel az ülés befejezetett.

Nagy Lajos, e. jegyző.

A budapesti 3. ker. tanítói kör folyó hó 16-án tartá alakuló ülését. Az évi jelentés felolvastatása után a tisztikar következőkép alakult meg. Elnök: Gyulányi Adolf, alelnök: Schvarzkopf Antal, I. jegyző: Lipsics Miksa, II. jegyző: Földessy Julia, pénztárnok: Gergelyi Jakab, központi választmányi tagok: Lakits Vendel és Horesik Kálmán. — Miután pedig nemcsak körünknel, hanem a főváros többi köreinel is sajnosan észlelhető azon szomorú tény, hogy a kör ülések a tagok nagy többsége

által igen gyéren látogattatnak, elhatározta a kör, miszerint a központi elnökség megkeresendő az iránt, hogy a legközelebb tartandó tantestületi közgyűlés, esetleg a tanfelügyelőség által a kör-ülések szorgalmasabb látogatása céljából szigorubb intézkedések tétessenek. Több tárgy nem lévén, einök az ülést bezárja. — Budapest, 1881. október 18-án.

Lipsics Miksa, jegyző.

Levelezés.

Paks, 1881. október hó.

Tekintetes szerkesztő úr!

Nem lesz érdektelen a t. szerkesztő úr, mint a szabadon gondolkodó tanítók barátja, sem e lap igen tisztelt olvasói előtt, ha egy oly nevezetes eseményről értesitem, mely csakugyan örömmel tölti el minden megyénkben működő kartársam keblét.

Folyó hó 2-án tartá a tolnamegyei általános tanító-egylet alakuló gyűlését Szegszárdon, a polgári iskola rajztermében.

A rossz út s a község által kirendelt rosszlovú kocsis végett nem lehettem szerencsés a gyűlés kezdetén ott lenni, azért csak annak leírásába bocsátkozhatom, ami ottlétem alatt történt; s ez mind örvendetes dolog.

A tanácskozás a beérkezett ügyekről folyt. — Jelen volt Tolna-megye tanítóinak színe, java, ngos Varasdi Lajos kir. tanfelügyelővel élükön. Tanácskoztak saját sorsuk és érdekeik felett. A korelnöki tisztet egy igen tisztos agg tanító töltötte be, ki talpraesett megjegyzéseivel ugyancsak tapintatosan vezette a gyűlést. Az előkészítő bizottság által már előre elkészített alapszabályok fölolvastása s megvitatása volt a napirenden. — Ezek kevés hozzáadással s még kevesebb törléssel általánosan elfogadtattak.

Nem mulaszthatom el a szegszárdi polgári iskolai tanító uraknak buzgó működését ez ügyben kiemelni, kik igazán szakavatott hozzászólásaikkal tanácskozásunknak tárgyilagosságát fokozták.

Egyéb tárgy nem lévén, korelnök úr megköszönte a jelenlevőknek szép kitartását s azon óhajjal: »bár mielőbb jönnének meg a megerősített alapszabályok, hogy mint szervezett egylet kezdhethők meg működésünket!« a gyűlést bezárta. Ngs. tanfelügyelő urunk emelkedett hangon fejezte ki örömét a tanítók megjelenése fölött ecsetelvén az egyletnek fontosságát; kiemelte, hogy ő is mennyire barátja ennek, mondván: »Nehogy valaki megelőzzön, a kiszabott tagsági díj lefizetése mellett az egyletnek első alapító tagja akarok lenni.« Mire a jelenvolt kartársak szünni nem akaró éljen-nel feleltek.

A gyűlés bezárta után a közebéd következett, hol könnyen képzelhetőleg a fölköszöntések sem hiányoztak.

Igy múlt az örömnapp. Hogy miért örömnapp ez nekünk? Felelet: mert mi is megértük azt, hogy valamely tanító egyletnek tagjaivá lehetünk; mert megjegyzendő, hogy Tolna-m. dföldvári járásában mindedig semmiféle tanítóegylet nem volt. (!? Szerk.)

Tumó Antal, néptanító.

Keresd, 1881, október 20-án.

Tekintetes szerkesztő úr!

Mint hazánkban sok helyen, úgy nálunk is három hitfelekezet tart fenn saját iskolát, azonban egyik sem olyan hogy feladatának megfelelni képes volna.

A róm. katolikusoknak van szép iskolahelyiségük, nagy tanteremmel, melyben mindkét nembeli gyermekek együtt oktattatnak. — Mily hátránnyal van az a közerkölcsiségre, sőt mily nehézséggel jár maga a tanítás is, ha több osztály egyesítve van, azt felesleges kiemelni. A tanító egyúttal a kántori teendőket végzi, s fizetése oly csekély, hogy abból az ügy érdekében egy segéd- vagy leánytanítónak való díjazására mit sem lehetne elszakítani

A róm. hitváltásuaknak hasonlólag van iskolahelyiségök mindkét nembeli gyermekek számára, de nincs tanítójuk; a pap maga a tanító. Ez nem volna baj, ha mindkét kötelességének meg tudna felelni, hanem mint a példabeszéd tartja: Valaki lehet jó keresztény, de azért rossz muzsik; — a pap is tehát papnak jó, sőt kitünő, de tanítónak! . . .

Jellemzésül csak pár adatot közlök. Noha ezen iskolába 13—14 éves gyermekek járnak, itt nincs olvasókönyv használatban, melyből csak legalább némileg értelmi fejlődést nyernének. Minden tudomány a zsoltárból merítették s így a tanulók haladásán csakugyan elhegedült szent Dávid.

Jóllehet, hogy a tanfelügyelő úr körútjai alkalmával olvasókönyv szükségességéről meg van győződve, azért mégis minden a régi kerékvágásban feneklik. Talán az autonomia termi azt, a »Nebánt« virágot!

A görögkeletiek gyülekezeténél szintén a pap teljesíti a tanító kötelességeit.

Nem szándokom oly dolgokba avatkozni, mik csupán az egyes felekezeteket érdekelhetik, de kívánok arról szólni, ami mindnyájunknak kell, hogy szívünkön feküdjék.

Bármi kincs az, mit gyermekeinknek hagyunk, soha nem ér fel azzal, ha jó nevelést adunk nekik. Az ember neveltetése határoz jövője, boldogsága, egész élete fölött; s annak alapját vetni csakis jól rendezett iskolában lehetséges. Imént kitüntetett viszonyok mellett lehetetlen gyermekeink jövőjétől valami jót remélnünk, noha iskoláztatásuk elég pénzünkbe kerül.

A különböző felekezetek által fentartott iskolák csak tengenek és nem felelnek meg rendeltetésüknek. Ámbár azoknak alapítványaihoz a községi pénztárból járó adószázalékok szép összegre felszaporodnak, mik a helvét hitvallásuak és görögkeletiek lelkészei számára szép mellékjövédelmet képeznek, anélkül, hogy az tanítási eredményeikkel kellő arányban állna.

Egyszer már megpendítették az eszmét, hogy a különvált tanítói javadalmaikat községi iskola létesítésére egyesítsék. A katolikusok, kik többségben vannak, készek is voltak előnyüket a többi felekezettel megosztani; hanem mivelhogy az említett lelkészek magánérdekével ellenkezik: könnyű az értelmetlen népet, a vallás köpe nye alatt, községi iskola szervezése ellen bujtogatni.

Igaz, hogy ily iskola létesítésére a felekezetek egyetértése kívánatik, de szent egyetértés, hol van a te országod?! — A törvény nem kényszerítheti a felekezeteket arra. De amit a törvényhozás a közügy érdekében elmulasztott, a kormány könnyen helyrehozhatná.

Keresd szegény község, s mint ilyenben szükségesnek találhatná a kormány egy állami népiskola felállítását, mi végből a felekezetiektől megvondó községi adószázalékokat részbeli költségek fedezésére felhasználhatja, sőt azonfelül a tehetősekre mérsékelt tandíjat szabnia lehetne; mert inkább még többet adóznánk, csak jó iskolánk legyen s gyermekeinknek célirányos neveltetése szempontjából oly intézmény lépne életbe, a mint azt a kor szelleme megköveteli.

Nagyon ajánlatos azt azoknak figyelembe venni, kiket e fontos ügy kötelességszerűleg megillet. **Egy nem érdekelt fél.**

Iskolai értesítők.

(Folytatás és vége.)

29. A piski-telepielemini népiskola első évi értesítője. Az 1880-81. tanév végén összeállította: Ulrich Márton igazg. tanító. Kiadja: Daruvári Paulé Iván, állomási főnök és iskolagondnoksági elnök. Ez értesítő méltó képét tárja élénk egy minta népiskolának. A siker elérésében e társulat derek állomási főnökének tevékeny közreműködése különösen kiemelendő. A 9 osztályban 6 elemi, 3 ismétlő, összesen 103 fi és leány növendék nyerte kiképzését, hol a 3 felső osztályban a telep hivatalnokai szak-előadásokat rendeztek, hogy így értelmes gyári munkásokat nyerjenek. Űzték a házi ipart, fatenyésztést, míg a leányok a női kézimunkában és a konyhakertészetben nyertek gyakorlati utmutatásokat. Az iskola könyvtára, mely feloszlik nép, ifjúsági és tanítói könyvtárra, 324 kötetet számlál s egyesek áldozatkézsége folytán is mind egyre gyarapszik. Az el. népiskolában 3 oszt. tanító, 1 kézimunka tanítónő és 2 hitoktató működött, az iparos gyári tanoncok szakszerű kiképzésében 4 társulati hivatalnok u. m. 1 gépészmérnök, 1 mérnök, 1 rajzoló és a műhelyfőnök segédkezett hetenkint 2—2, 6 és 4 órai szakoktatást nyújtva. Van az iskolának a szükséges tanszereken kívül természettajzi gyűjteménye; Űzték a selyemgubók és eperfa tenyésztést. Célyszerű iskolakerten kívül van tágas tornahelye, phisharmoniuma. Alakult dalárda és színmű-pártoló társaság, melynek mulatságaiból nyerendő tisztajövedelem az iskola céljaira és jótékonyágra fordítatik. Behozták az iskolai takarékpénztárt, mi ipariüző és gyári munkások között csakis helyesnek bizonyulhatott, s annak áldásthozó kihatása a lakosságra elvitázhatatlan tény. Az ifjúság között állatvédők szövetsége is alakult. Az árva és elhagyatott tanulók a nemes emberbarátok által segélyezettettek a szorgalmas növendékek, ki egyik, ki másik tárgyban tett kitűnő előhaladásért, jutalomban részesültek. Így 18 növendék arany és részben ezüst szorgalmi érmet; 18 szorgalom jó magaviseletért 24 frt és 3 drb. jutalmi könyvet és 1 alkalmi ajándékot; 1 a magyarnyelvben kifejtett előmenetelért 2 frtot; 1 legjobb szavalásért 3 ezüst huszast; 4 a kézimunka és házi iparban kifejtett ügyesség és szorgalomért 2 aranyt és 2 frtot; 1 a természettajzi ismeretek

íránt tanusított legtöbb hajlamért 1 frtot; 3 a műszaki rajzban kifejtett ügyességért 9 frtot és ezenkívül 16-an takarékpénztári könyvecskét kaptak 18 frt 45 krral. Fel van tüntetve még az is, hogy az iskolát végzett növendékek minő életpályára léptek. Az iskola 1872-ben alapított, s ekkor 60 növendéke volt. Időközben állami segílyt is nyert. Az iskola élén 5 tagu felügyelő bizottság, gondnokság áll. A lefolyt tanévben az iskolát Trefort Ágoston miniszter úr is meglátogatta.

30. A z i g l ó i ág. hitv. ev. népiskola és a polg. leányiskola értesítője. Közli: B ő m i c h Ede igazgató. Közli az iskola történetét, az iskolatanács tagjait. A tanszemélyzet 10 egyénből, az iskola 9 osztályból áll. Járt összesen 258 növendék.

31. A s á r o s p a t a k i áll. tanítóképezde értesítője, 1870—80. és 80—81: tanévről. Összeállította D e z s ő Lajos igazgató. — A derék igazgató egy tanulmánytöredéket mutat be Comenius Amos Jánosról Magyarországon, kinek nevével nemesak a pataki iskola története, hanem bátran mondhatjuk, hogy a tanügy akkori fejlődése egészben összefügg. Ezt a tanulmány írója bővebben fejti ki a »Comenius törekvése« című szakaszban, melyben Comeniusnak a »könyvek használatáról« tartott föl-olvasását, valamint az iskolák berendezéséről való nézetét ismerteti. — A majd két ívre terjedő tanulmánytöredék D e z s ő Lajost, mint Comenius kitűnő tolmácsolóját ismertette meg velünk.

Tanítókat az intézetben 10 egyén, nem számítva hozzája a hitoktatókat. A füzet második részét a tanterv és a statisztika foglalja el. — Látogatta az intézetet 64 tanítójelölt, ezek közül teljes jótéteményben részesült 33, félben 26, saját költségén járt 8. — A könyvtár szaporodott 77 művel. Járt a tantestületnek 9 lap, köztük 4 paedagogiai, 4 tudományos és 1 politikai. Van az intézetnek olvasóköre, mely már öt éve fennáll. Ez évben az olvasókör 3 ötfrtos pályadijat tűzött ki, melyek közül kettőt J a k a b István III. éves növendék nyert el. A záradékot a két év története teszi.

32. A b u d a p e s t i áll. elemi és polgári népiskolai tanítónőképző-intézet értesítője 1878-tól 1881-ig. Összeállította Z i r z e n Janka. Az intézet történetével kezdi; megemlíti, hogy 1877—78-ban új tanerőkül P é t e r f y Sándor, R y b á r István, R é v y Ferenc és S e b e s t y é n Gyula urak lettek az intézethez megnyerve. — A párisi világkiállításon az intézet 160 tárggyal szerepelt. — Az 1876-ban szervezett iparos tanítónőképző tanfolyam be lett szüntetve. — Ezen évben szerencsétette ő felsége az intézetet magas látogatásával. 1878—79-ben M e n d l i k Ferenc tanár urat hozták az intézethez; dr. A r á n y i Lajos ny. egyet. tanár pedig, mint azelőtt, ugy ez évben is ingyen tanította a növendékeket az egészségtanból. Részt vett ez évben az intézet a székesfehérvári kiállításon 200 tárggyal. Ez évben lett az intézet jeles igazgatója Z i r z e n J. úrhölgy a koronás arany érdemkeresztzell kitüntetve.

Áz 1879—80. év Révy Ferenc helyére K o m á r o m y Lajost hozta a tanári karba. A gyakorlóiskola 4 osztálya 5-re emeltetett. — A miniszter úr elrendelte, hogy a polg. tanítónőképezde 2 évről 3 évi cursusra emeltessék. — Ez évben tartatott meg az intézet 10 évi fennállásának s Z i r z e n Janka 10 évi működésének jubileuma. A halás nő-

vendékek 1000 frtos »Zirzen alapítványával« csatlakoztak az Eötvös-alaphoz. Ez évben Eötvös-ünnep is volt. — Az 1880—81-ik tanévben a poig. isk. tanítónő-képző számára új tanterv lett szükségessé. — A tanítói kart Pokornyí Ottokár szaporította. Elhatározatott, hogy az elemi képezde ezen intézetben végkép megszűnjék. — Ebben az évben tartatott meg a »Ratio educationis« kiadatásának százéves jubileuma. A füzet többi részét statisztika teszi. A tanítással és a háztartás vezetésével összesen 21 egyén foglalkozik. Bejár még két nyelvmesternő. — Az 1877—78-ik tanévben 195; az 1878—79-ikben 193; az 1879—80-ikban 185 és az 1880—81-ik évben 150 növendék részesült oktatásban.

V e g y e s e k.

— Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy tagjaink kényelmére való tekintettel intézkedtünk, hogy az egyesületünk által nyújtott kedvezményjegyek nemcsak egyesületünk helyiségeiben legyenek kaphatók, hanem még két egymástól távolabb eső helyen is, u. m. a Terézvárosban VI. ker. érsek-utcai iskolában Fétich Ferenc tanító úrnál és a Józsefvárosban VIII. ker. stáció-utcai iskolában Kömlödy Mór tanító úrnál. Felkérjük egyszerűen a t. tagokat, hogy kedvezményeinket esakis egyesületi tagok és azok családja számára használják, mivel visszaélés esetén nemcsak az illető tagtól vonatik meg a kedvezmény, ki a visszaélést elköveti, hanem az egyesület is károsodhatik.

S e n y e i F e r e n c, egyesületi pénztárnok.

— A budapesti tanítók segélyegylete részéről ismételten közhírré tétetik, miszerint a törzsbetétek a betétkönyvecske előmutatására vasárnaponként d. e. 11 és 12 óra között az egyleti helyiségben (IX. nyúl-utcai iskola) visszavehető. Figyelmeztetjük erre az illetőket annyiul inkább, mivel az egylet ily betétekre 1881. január 1-jétől fogva semmifele költségek között kamatot nem fizet.

— Halálozások. Az aradi templom-utcai tanítótestület tagjai fájdalommal jelentik, kartársuknak, L o s o n e z y A l a j o s n a k, folyó hó 21-én d. u. 6 órakor, életének 54-ik s tanítóskodásának 32-ik évében történt gyászos elhunytát. Nyugodjék békével! — A győri állami tanítónőképző intézet tanártestülete saját, valamint a boldogultnak édesatyja és testvérei nevében is fájdalmas szívvel jelenti forrón szeretett kartársának K u e z e i n i k V i l m a, intézeti tanítónőnek, hosszas szenvedés után, f. hó 24-ikén, este, 11 órakor, 37 éves korában, szívhüdesben történt gyászos kimúltát. Az elhunyt a tanirodalmi terén is érdemeket szerzett. Béke poraira!

— A »Népn. Lapja« 40. számában intézett felhívás folytán, bensőleg meghatva mondok köszönetet a tisztelt szerkesztő úrnak, valamint mindazon nemeslelkű kartárs uraknak és urhölgyeknek, kik kegyesek voltak emberbaráti áldozattal szomorú helyzetemen könnyíteni. — E részvétnyilvánulás annál beesesebb előttem, mivel az »özvegy fillérjének« értékelével bir.

C s e r n y e i G y u l a, néptanító.

— Szerencsétlen kartársunk C s e r n y e i G y u l a számára jobban adakoztak nálunk: Hoffmann Irma k. a. 1 frtot, Angletta Anna k. a. 1 frtot. Wehner Gy. József úr gyűjtésekep befolyt 27 frt 10 kr. Ehhez járultak: Tantestületi tagok: Wehner Gy. J., Patacsics János, Koller Márton Szporni István, Hertrum Karoly, Szalay János, Reményi Ar., Weninger Beatrix 1—1 frt, Hümpfner Ferenc, Kirnig Jakab, Töpfner József, Farkas József, Fütő Janka, Riese József, Trozsonyi Emma, Ebenführer Gizella, Császár Irén, Szedlaesek Anna, Kornitzky Ilka, Gyürky Mat., Gottlieb György, Boek Irma, Hertell Anna, Preiser Mari, Dubasievits Antonia és Forberger Alberta 50—50 kr. Kiss Rezső 40 kr. Horváth Lajos 30 kr. Iskolaszéki tagok: Kerntler Ferenc, Eisdorfer Gusztáv, Magyar Gyula, dr. Heinrich Kálmán, Osztóits Mihály 1—1 frt, Iványi Mihály, Spuller Karoly, Hoser Viktor, Sárósy Karoly, Adamasky József, Peringer Ferenc, Pozsonits István 50—50 kr. Szukrovits Matyás 40 kr., dr. Goldberg Raphael 30 kr. N. N. 20 kr.

— A zala-egerszegi kiállításon néptanítóink közül a következők lettek kitüntetve: Gyümölcsért: másodrendű díj egy-egy db. ezüst kétforintos, Saringer Karoly néptanítóúrnak Magyar Szerdahelyen, Péntek György néptanító úrnak Pacsán, — másodrendű díj egy-egy db. ezüst egyforintos, Zala-Egerszeg mezőváros községi faiskolájának. Fatenyésztséért: Egy

jutalom 3 drb. ezüst két forintos Sáringer Károly néptanító urnak Magyar-Szerdahelyen, — egy jutalom 3 drb. ezüst egy forintos Schmidt József néptanító urnak Nagy-Récsén.

— **Hogy beszél egy pap a tanítókról?** A Debreceni Protestáns Lap a ref. tanítóknak a zsinat elé terjesztendő emlékiratával foglalkozván, észrevételeiben többek között így gyöndégen nyilatkozik a tanítókról: »h a n e m l á t n ó k, tudnók, hogy magának a tanító karnak fele — paedagogiai szakavatottság helyett — egy nagy adag inertiával s még anny nyi tudatlansággal rendelkezik a tanügy terén, hogy némelyiknek folytonosan a sarkában kell lenni, másikat folytonosan biztatni, sürgetni, kötelezettségének öntudatos teljesítésére; hogy közöttük a legképzettebbnek feltűnőt is a lelkésznek kell gyakran és pedig olykor komolyan is figyelmeztetni paedagogia-ellenes eljárásának eshető kellemetlen következményeire« sat. sat.

Kiadásomban megjelentek:

Népiszkolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító I. rész a népiszkolák IV. osztálya számára. Ara kemény kötésben 20 kr.

Népiszkolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító II. rész a népiszkolák V. osztálya számára. Ara kemény kötésben 20 kr.

Népiszkolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító III. rész a népiszkolák VI. osztálya számára. Ara kemény kötésben 20 kr.

Szerző, mint a Budapest főváros összes népiszkoláiban tankönyvül elfogadott olvasó könyvek egyik szerzője, ismeretes a népiszkolai irodalom terén. E legújabb munkáját a tisztelt tanító urak szíves pártfogásába ajánlom. Ugyanazon szerzőtől megjelent:

Magyarország története, párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és főbb világesemények függelékével. Az újabb ministeri tanterv alapján második kiadás. Ara kemény kötésben 30 kr.

E tankönyv az összpontosítás elvéből kiindulva az alkotmányt a történelem onalan levezeti.

Azon tanítói köröknek, melyek felismerve a könyvecske haszonvetőségét, pártfogásuk alá vették terjesztését s így lehetővé tették aránylag már rövid idő alatt a második kiadás megjelenését, ezennel legmélyebb köszönetemet kifejezve, felkérem a tisztelt tanító urakat a könyvet további becses támogatásaikban is részesíteni.

Bevezetésre a kiadásomban megjelent népiszkolai könyvek egy-egy mutatványpéldányát szívesen küldök ingyen bérmentve.

Német nyelven:

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta Flesch M. fővárosi tanító. I. Theil für die unteren Jahrgänge der 6-klassigen Volksschule. Második kiadás kemény kötésben 30 kr.

Ugyanaz, írta Flesch M. fővárosi tanító II. Theil für die oberen Jahrgänge der 6-klassigen Volksschule kemény kötésben 30 kr.

Ugyanaz, írta Flesch M. mindkét rész egy kötetben kemény kötésben 55 kr.

Könyvek néptanítók számára:

Bíró Pál Gyümölcsfakertész frt 1.20

Führer J. Magyartalanságok betűrendben. 2-ik kiadás —.40

Horváth és Juhász népiszkolai tornagyakorlatok —.40

Magyar T. A nagyvilág. Természettudományi olvasmányok képekkel frt 1.50

Olasz Lajos. Részvétkönyvek különféle temetési alkalmakra. I. II. III. kötet, egy-egy kötet ára 1.—

Népszereű Aesthetica dióhéjban, írta dr. Várady Antal tanár 50 kr.

Minden legcsekélyebb rendelés kivételére általam különös figyelem fordítatik. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Árjegyzékek ingyen küldetnek.

A tisztelt tanító urakat megrendeléseivel szerencséseltetni kéri mély tisztelettel

Ifjabb Nagel Ottó

könyvkereskedő,

Budapest, muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.